

Handläggare
Marit Råbock
marit.rabock@bracke.se

Mottagare
Kommunstyrelsen

Medborgarförslag: Ge icke-tjänstgörande ersättare i kommunfullmäktige rätt att tala på fullmäktigemöten på samma villkor som i nämnder och utskott

Stabens förslag till beslut

Medborgarförslaget avslås.

Motivering

Ersättares roll är att träda in när ordinarie ledamot inte kan närvara. Ej tjänstgörande ersättare representerar inte fullmäktige i beslutsfattandet och bör därmed inte heller delta i debatten. Deras möjlighet att påverka sker internt inom partigrupperna, där de har utrymme att framföra sina synpunkter.

Sammanfattning av ärendet

Den 19 september 2024 inkom ett medborgarförslag som föreslår att tillåta ej tjänstgörande ersättare att tala under kommunfullmäktiges sammanträden, på samma villkor som i nämnder och utskott.

Kommunfullmäktige bygger på en tydlig rollfördelning mellan ledamöter och ersättare. De som tjänstgör som ledamot under ett sammanträde är också ansvariga för de beslut som tas. Att tillåta ej tjänstgörande ersättare att tala skapar en otydlig gräns mellan beslutstagare och övriga deltagande.

För ej tjänstgörande ersättare finns andra möjlighet att påverka. Till exempel under partiernas interna möten, där både invalda ersättare och andra partimedlemmar har möjlighet att lämna information och diskutera ärenden. De kan också påverka genom dialog med tjänstgörande ledamöter eller medborgarförslag.

Beskrivning av ärendet

Lagar och regler

Kommunfullmäktige

Kommunallagens femte kapitel, §§ 39–40 ger kommunfullmäktige rätt att själva besluta om vilka som ska ha rätt att delta i överläggningar, utöver tjänstgörande ledamöter. Lagen ger endast rätt till "den som inom kommunen eller regionen fullgör ett förtroendeuppdrag på heltid eller betydande del av heltid ska ha benämningen kommunalråd, borgarråd, regionråd, oppositionsråd eller en annan benämning som fullmäktige bestämmer." (4 kap 2 § KL). Om denne/dessa inte redan är ledamot i fullmäktige ges denne/dessa endast rätt att delta i överläggningar och att framställa förslag, men de får inte delta i besluten.

I Bräcke har fullmäktige antagit en arbetsordning om vilka som har rätt att yttra sig under dess sammanträden, utöver vad lagen anger. Det finns att läsa under § 22 i dokumentet *Arbetsordning för kommunfullmäktige*.

Kommunstyrelsen och andra nämnder

Inom kommunstyrelsen och andra nämnder är det nämndens reglemente som avgör vem som har yttranderätt. Det finns ingen lag som ger rätt för ej tjänstgörande ersättare att delta i överläggningar eller att få sin mening antecknad till protokollet i nämnder och utskott.

Demokrati och representativ demokrati

I en representativ demokrati handlar en medborgares röst under valet främst om åsiktsrepresentativitet. Väljarna röstar fram det parti som de anser bäst kunna företräda deras intressen i de politiska instanserna. I väljarnas mandat ingår en förväntan att de valda representanterna också fattar sina beslut i linje med den ideologi de sagt sig representera. För att alla medlemmar i ett parti ska kunna göra sin röst hörd har de partimöten där bland annat ärenden som ligger på dagordningar till kommunens politiska organ diskuteras. Där ges förutsättningar för ej tjänstgörande ersättare och även för övriga partimedlemmar som inte är invalda i något politiskt organ att diskutera frågor och lämna information till övriga i partiet inför beslut.

Demokratiska principer

Kommunfullmäktige bygger på att folkvalda ledamöter ska företräda medborgarna. En ordning där endast tjänstgörande ledamöter och ersättare deltar i debatten säkerställer att diskussionen utgår från dem som har ett formellt mandat att fatta beslut vid sammanträdet. Om ej tjänstgörande ersättare ges yttranderätt kan detta riskera att urholka den

beslutande funktion som fullmäktige har. Att införa en regel där icke-tjänstgörande ersättare har rätt att tala under fullmäktigesammanträden skulle dessutom förlänga mötestiderna avsevärt och riskera att skapa ineffektivitet i beslutsprocessen.

Sammanfattande bedömning

Förslaget att låta ej tjänstgörande ersättare tala under kommunfullmäktiges möten riskerar att urholka fullmäktiges demokratiska legitimitet, skapa otydlighet i rollfördelningen och riskerar minska respekten för dess struktur och funktion. Kommunfullmäktige är en arena för beslutsfattande och debatten bör föras av de personer som bär ansvaret för besluten.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet ger inga ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet ger inga konsekvenser för barn och unga.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2025-02-03

Demokratiberedningens beslut § 81/2024

Medborgarförslag: Ge icke tjänstgörande ersättare i kommunfullmäktige rätt att tala på fullmäktigemöten på samma villkor som i nämnder och utskott, 2024-09-19

Beslutet skickas till

Förslagsställaren

Marit Råbock
Nämndsekreterare

Camilla Samuelsson
Stabschef